

A-31-249

4

H-165

1951
CANADA
A
31
249

Microfilm

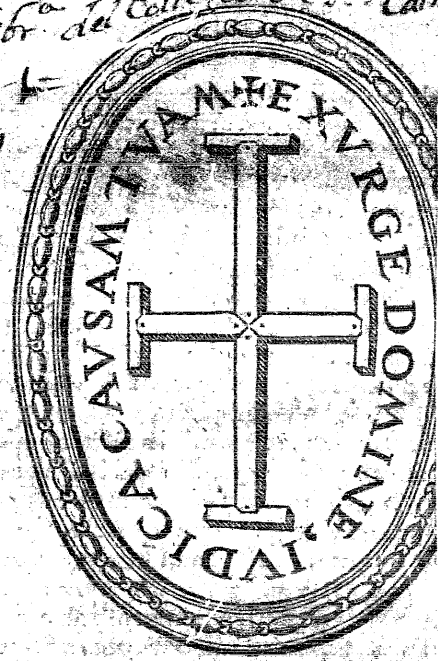
90° Lu. V. B. 13425

CENSURA

neralis contra errores, quib⁹ recentes heretici sacram scripturam asperferunt, edita a supremo senatu Inquisitionis aduersus hereticam prauitatem & apostasiam in Hispania & aliis regnis, & dominiis Cesareæ Magestatis constituto.

de la libr^a del Colegio de Sta. Catalina de Sevilla

A. n.º 1

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. 3.º C. 11 N.º 1.

Pincia.
Ex officina Francif. Ferdinan. Cordubens.
Cum privilegio Imperiali.
Tallada en quarenta mars aedis.

Francisco de Tapia

*al m...
de la m...
gratua...
Comun...
univ...*

El Rey.

RO quanto por parte de vos Francisco fernandez de Cordoua impressor, vezir, o desta villade Valladolid, me a sido hecha relació, q̄ vifto porel muy Reuerendo in chri sto padre Arçobispo de Seuilla, inq̄sidor general en nros reynos y señorios, y los del nro cōtejo, de la iancta y general inquisició. Los herrores q̄ muchas impressiões delas Biblias q̄ ay en estos reynos tienē, las auia hecho ver y examinar en las vniuersidades de Salamãca y Alcalá, y por otras personas doctas q̄ en nra corte residia, para q̄ por ellos vifto los dichos herrores, se enmēdasen y quita se dillas, y q̄ auiedo se platicado y cōferido diuersas vezes cerca dello, se auia hecho cierta Cēsura, por la q̄l se notá los herrores q̄ en ellas ay. Que nos suplicauades y pediades por merced vos diessemos licēcia y facultad, para q̄ vos o quie vro poder ouiere y no otra persona pudieffe imprimir y veder la dicha Censura, por tiēpode diez años primeros siguientes, o como la nuestra merced fuesse. Y yo acatando lo fuso dicho y considerando lo mucho que importa al seruicio de nuestro señor y mio, y bien vniuersal dela religion christiana, que la dicha Cēsura se imprima, por ser cosa q̄ con tanta de liberacion y acuerdo se a hecho, tuue lo por bien. Y por la presente os doy licencia y facultad para que vos o quie vuestro poder huuiere, y no otra persona, durante el tiempo de los dichos diez años, que corran y se cuentē desde el dia de la data de esta nuestra cedula, podays imprimir y veder la dicha Censura, durante el qual dicho termino mando y prohibo a todas y quales quier personas de todos nros reynos y señorios, q̄ no puedan imprimir ni vender ni traer de fuera a ellos la dicha cēsura. So pena q̄ si las imprimiere o vendieren ay an perdido y pierdā todas las q̄ huuiere imprimido y tuuierē pavēder, y mas incurrā en pena de cient ducados para la nra camara. Cō tanto q̄ no podays veder cada vna delas dichas Censuras por mas precio de quarenta marauedis. Y mandamos a los del nuestro consejo, y a todas y quales quier justicias, delos dichos nuestros reynos, que guarden y cumplan esta nuestra carta y contra ella no vayan ni passen, ni consentā yr ni passar agora ni en ningun tiēpo ni por alguna manera. So pena dela nuestra merced y de diez mil marauedis para la nuestra camara a cada vno que lo contrario hiziere. Fecha en la villa de Valladolid A siete dias del mes de Agosto, de mil y quinientos y cinquenta y quatro años.

La princesa.

Por mandado de su magestad. Su Alteza en su nomb
Iuan Vazquez.

FERDINANDVS de Valdes mi-
seratione diuina archiepiscop⁹ Hispalēsis
Inquisitor apostolicus generalis, contra
Hæreticam prauitatem & apostasiam, in
cūctis regnis & dominiis Ionnæ reginæ,
ac Carolo imperatori & regi, dominis no-
stris subiectis, & c. Vniuersis & singulis ecclesiis, mona-
steriis, collegiis, vniuersitatibus, ac singularib⁹ personis,
cuiuscumq; itatus, cōditionis, præeminētiæ, in dictis re-
gnis & dominiis existentibus, salutem & gratiam, Noueri-
tis, quod vbi primū ad nos peruenit, a plerisq; & variis re-
gionibus importatos esse in hæc ipsa regna complures li-
bros, variis & diuersis prælis excussos, n. multis vitiis, erro-
ribus, ac hæresibus refertos, in graue damnum & offen-
sam Orthodoxæ fidei, ac Christianæ religionis: curauimus
diligenter vt ipsi libri exquirerentur, atq; addimerentur tã
a collegiis & vniuersitatibus, quam a bibliopolis, & aliis
personis singularibus, penes quos eiusmodi libri essent ac
reperirentur, atq; per edictū publicum cautum est, ne eius-
modi libri venundarentur, ne ue aliquis eisdem vterentur.
Signanter autem interdiximus Biblias, & Testamētanoua
seorsum excussa & impressa ab aliis libris Bibliorum, quo
ad videlicet visis excussisq; erroribus in eisdem contētis,
decretum ac definitum fuisset per viros tum probos, tum
doctos, quid esset hæreticū, aut infide suspectum, vel ma-
le sonans, & cuius lectio minus esset conueniens, aut alio-
quin offendiculum & scandalum inter Christifideles ge-
neraret. Idq; omne mature in Cōsilio generalis inquisitio
tractaretur, ac discerneretur quid de eiusmodi libris fa-

ciendum aut alias provide de hac re statuendum esset.
Et quoniam his diligenter peractis, intercepta fuere plerę
q; Biblię variarũ excusionũ, in quib⁹ multi errores inueni
unt, præsertim in summariis, & additionib⁹, & indicib⁹ ali
quot maxime autē in Bibliis quæ ab anno millesimo quin
gētesimo vigesimo octauo vsq; ad hæc tēpora prodierũt,
atq; itidem in ipsis eisdem testamentis nouis seorsum a Bi
bliis impressis, in quibus quidem Bibliis aut nouis testa
mentis quæ ab eodem tempore ad hunc vsq; diem sunt ex
cussa, inueniuntur multi errores, & loca improbata, non
legēda, nec cōmunicāda fidelib⁹ christianis: quā obrē iu
re optimo præcipi a nobis poterat vt huiusmodi libri om
nes quib⁹ tales errores insunt, vel cōscinderētur, vel cōcre
marētur, ita vt nullatenus apparerent. Verumtamē con
siderātes eiusmodi errores in ipso textu sacræ paginæ nō
inueniri, sed tantũ in summis, sumariisq; additionib⁹, &
indicibus, vt superius dictum est, præterea numerum ea
rundem bibliarum ingentem esse, q; multæ ecclesiæ,
monasteria, vniuersitates bibliopole, ac singulares perso
ne conqueruntur, dicentes se graui damno affici, si eiusmodi
libri omnino eisdem addimerentur, aut destruerentur.
Re diligenter tractata in senatu generalis inquisitionis, cō
silio etiam multorum doctorum virorum tam ex uniuersi
tatibus Salmanticensi, & Complutensi, q; aliorum insig
nium locorum, ac de inde delata ad Serenissimum princi
pē Philipum, regnorũ prefatorum gubernatorē, ac domi
nũ nostrũ: eius autoritate decretũ est, Censuram quam
dã fieri, qua indicarētur, & annotarētur in ipsis Bibliis &
testamentis nouis, loca omnia, quibus insunt errores, aut

verba suspecta, vt videlicet eiusmodi locis exemptis, vel
deletis & omnino oblitteratis ita vt minime legi possint, or
dine & forma infra scriptis, permitterentur haberi, ac legi
Biblię ipsę, ac Testamenta noua quę huc vsq; in præfatis
regnis & dominiis inueniuntur, Hac tamen lege, vt post
hęc non liceat importari aut vendi alia quępiam ex ante
dictis excussionibus contaminatis. Quibus omnibus vi
sis, decretum fuit: super hoc dari & promulgari debere has
nostras literas siue edictum, vna cum ipsa Censura, teno
ris sequentis.

¶ Primum igitur statuimus, & ordinamus, vt nulla
ecclesia, Monasterium, Collegium, Vniuersitas, aut
persona singularis, in ipsis Regnis & dominiis existens,
cuiusuis status, conditionis, aut præ eminentiæ fuerit præ
summat, habere, legere, aut videri aliquã Bibliam aut Te
stamentum nouum ex notatis in ipsa Censura, dictarum im
pressionum deprauatarum, quę delata & importata sint
vsq; ad hęc tempora, in ipsa regna & dominia, nisi prius
eadem exhibuerit Inquisitoribus loci & districtus vbi ipse
extiterit, seu personę aut personis ab ipsis ad hoc deputa
tis, seu deputandis, aut Episcopo dioceseos, vel eius offi
ciali, aut vicario generali, quo videlicet deleant, oblitterent,
ac adimant ex huiusmodi libris notatis per ipsam Censu
ram, indices, loca, & summaria, deprauata, & suspecta
ita vt minime legi possint, atq; hoc fiat actis publicis co
rari notario & testibus, die, mense, & anno additis, Idq;
facere teneantur infra sexaginta dies post publicationem
literarum nostrarum, & Censurę, factam in metropoli,
vel ecclesia cathedrali, vel in aliquo alio loco publico cu

iusq; diocesis Episcopatus vel ciuitatis. In libris tantum
qui de presenti reperiantur in prefatis regnis & dominiis
Adq; hoc ipso prestito deiceps possint habere & legere ea
dem volumina, ipsiq; vti; quæ si intercepta aut secreta-
ta fuerint, emendata ac repurgata restituantur suis domi-
nis. Volumus autem Bibliã Luthericã impressã per Ru-
bertũ Stephanum cum duplici translatione vulgata & no-
ua, & cũ apostillis Batabli in mediocri forma, anno Mile-
simo quingentesimo q̄dragesimo quinto, a nemine possi-
deri, nec minus legi Testamentum nouum eiusdem, quod
quidem refertum est tot erroribus, vt comode emendari
aut deleri non possint. Ceterum vetus Testamentum eius-
dem Bibliæ cum suis scholiis permittitur haberi & legi, id
q̄ emendatũ iuxta normam Censuræ, & absq; ipso Testa-
mento nouo & non alias. Præterea volumus & iubemus,
q̄ de cetero nullus Bibliopola, nequæ alius quispiam pre-
sumat in vehere in prefata regna & dominia, vbi nos In-
quisitoris generalis munere fungimur, Biblias vel Testa-
menta noua dictarum excussionum improbatarum, vel a-
liarum quæ in se contineant aliquot errores, etiam si ipsi
iidem errores sint delecti, & oblitterati iuxta formam Cen-
suræ, alioquin penis subiacere se sciant, quas paulo post
hic constituemus.

¶ Vt autem omnibus constet que Biblię & Testamenta
noua sint ex nouiter importatis in ipsa regna & dominia
contra nostrum decretum, volumus vt in omnibus Bibli-
is & testamentis nouis, post delectos & oblitteratos erro-
res, addantur in fine vel in principio ipsorum librorum
acta publica, testantia quo die mense & anno emendatus &

additus fuerit eiusmodi codex, quæquidē acta subscri-
bat Inquisitor, vel eius Commissarius ad id deputatus, &
notari^o coram quo res agetur, vel quiuis ex dictis Episco-
pis aut vicariis generalibus ipsius diocesis, vbi ipse exti-
terit, cū notario: quod fieri debeat in qualibet diocesi, &
Episcopatu infra sexaginta dies post promulgatas has no-
stas litteras & edictum, vt dictum est. Quæ autē Biblia
vel Testamentum nouum ex prohibitis apud aliquem re-
perientur elapso termino præfato, quæ nō sint eodem mo-
do consignata, existimētur ex nouiter importatis impre-
fata regna & dominia, subeantq; domini eandem pœnam
quam per has litteras illis consutuimus qui similes libros
in hæc regna inuexerint, vtiq; in eos & eorum bona infli-
gendam.

¶ Decernim^o autē & statuim^o, vt quisquis sit, quocūq; sta-
tu, gradu, ordine, & cōditione, quacūq; dignitate presul-
geat, apud quem inuenta fuerint aliqua aut Bibliorum,
aut noui Testamenti volumina, in quibus predicti erro-
res deleri, aut obliterati non habeantur, aut non sin subla-
tę summæ, & indices, quos tolli iussimus, aut deniq; ea
reiecta non fuerint, quæ refecanda amputandaq; decreui-
mus post elapsos sexaginta dies a publicatis nostris literis,
quos iuxta iuris for. nam & ordinem, per vicenos, ac vi-
cenos, & vltimum pro tertio ac postremo, legitima & cō-
suetu canonica præmissa admonitione assignamus, is inq;
quisquis fuerit in maiorem excommunicationem lata sentē-
tiæ eo ipso quod contra fecerit incurrat, atq; insuper in eū
procedatur tanq; de hæresi suspēctum, & præter amissio-
nem librorū, quos ita retinuerit deprauatos, muldetur pe-

na viginti ducatorum, quorum tertia pars cedat denunciā
ti, tertia huius sacri officii sumptibus, reliqua vero tertiā
iudici, qui de ea re sententiam tulerit, Eandem etiā penā
irrogari mandamus Bibliopolis, aut aliis quicunq; post
hanc nostram prohibitionem prædictas Biblias, aut nouū
Testamentum importauerint in dicta regna, & dominia
curæ nostre comissa, quamuis iidem errores (vt supra dixi
mus) in illis oblitterati sint, aut aboliti.

¶ Item precipimus, vt is cui curæ fuerit corrupta illa lo
ca delere, aut oblitterare, addereq; in super acta codicibus,
& subscribere pro sua & notarii opera in singulas Biblias,
tantum accipiat dimidium argenteum, pro singulis autē
nouis Testamentis, octo dipondia, idest, quartam partem
vnius argentei, monetæ regnorum Castellæ.

¶ Ad hæc volumus & iubemus, vt Tipographus, aut Bi
bliopola qui vendiderit ipsam Censuram, non pluris vē
dat quadraginta marapetinis regia sanctione taxatis, pena
viginti ducatorum, sumptibus sacri officii applicāda, p
qualibet Censura vltra pretium taxatum vendita.

¶ Vt autem vniuersa hæc & singula a nemine ignorari
possint, sed omnibus nota & manifesta sint: precipimus &
mandamus reuerendis Inquisitoribus, tam huius oppidi
Vallefoteti, quam aliorum quæcunq; dictis regnis & do
miniis clauduntur, vt hoc nostrum decretum & Censurā
publicari quisq; faciat in vniuersis officii sui locis, præser
tim in ecclesiis cathedralibus, & aliis ecclesiis & monaste
riis, in suggestib^o, per verbi deicōcionatores, achademiis,
& publicis Bibliothecis, & quoties eadem loca visitaue
rint, edicto suo multā ac penam indicant, omnibus & si

gulis qui predictas Biblias aut noua Testamēta suppresserint, occultauerit, aut quoquo modo habuerit. Similiter & iis, qui ut cunq; sciuerit eadem suppressi, occultari, aut quo modo haberi apud aliquem priuatum hominem, aut in ecclesiis, monasteriis, collegiis, achademiis, aut deniq; alio loco & nō simul rem cognitam ad eosdem inquisitores detulerint, quos pœnis & Censuris quibus magis visum fuerit expedire, admoneant & adstringant, & vniuersos puniant, qui aliquomodo aut ratione redarguētur deliquisse, pœnas cōstitutas ab eisdem seuerissime exigētes. In cuius fidei testimonium presentes litteras manu nostra subscriptas, & per secretarium sanctæ generalis Inquisitionis consilii refrendatas, concedimus. Datis in oppido Vallesoleti, die. xx. mensis Augusti, Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo quarto.

F. Hispaleñ.

Demandato Illustrissimi Domini mei Archiepiscopi .

Petrus de Tapia.

ON Fernãdo de Valdes. Por la missera
ciõ diuina, Arçobispo de Seuilla, Inquisi
dor general apostolico, contra la heretica
prouidad y apostasia, en todos los reynos
y señorios d'lareyna Doña luana, y del Em
perador y rey dõ Carlos nros señores, ato
das las yglesias, monesterios, y collegios, y vniuersidades
y personas particulares, de q̄lquier estado, cõdiciõ, y prehe
minẽcia q̄ seã, en los dichos reynos y señorios. Salud y gra
cia. Sabed q̄ auiedo venido a nra noticia, q̄ a los dichos
reynos y señorios se hauiã traydo de otras diuersas partes
muchos libros impressos de differẽtes imp̄ssiones, cõ mu
chos vicios y errores, reprobados y hereticos, escãdalosos
y mal sonãtes. En grã daño y ofensa de nra religion chri
stiana. Mandamos poner diligencia para que se buscassen
y recogiesse, assi de poder de los libreros y otras personas
particulares que los tenian, como de collegios, y vniuer
sidades. Y se mando por edictos publicos que no se ven
diessen ni se v fãse dellos. Specialmente las Biblias y Testa
mentos nuevos, que vienen impressos por si, apartadamẽ
te de los otros libros de las Biblias; hasta en tãto que vistos
y examinados, los errores que en ellos se contenian, se
aueriguasse y determinasse por personas de letrasy con
ciencia lo que era heretico, escandaloso, o mal sonante, y q̄
de leer se traya, o podria traer inconuenientes o escandalo
entre los fieles christianos, y se platicase y conf eriesse en el
conseio de la general inquisiciõ, lo que de los dichos libros
se deuia hazer, o sobre la dicha razõ se deuria prouer. Y
por q̄ hechas las dichas diligẽcias se hã tomado muchas Bi

blas de diuersas imprefiones, en las quales se hallã muchos errores, especialmẽte en los sumarios y èlas adiciones y en algunos repertorios, y señaladamẽte en las Biblias q̄ se hã imp̄ffo d̄sde el año de mill y çniẽtos y veynte y ocho a esta pte, y assi mismo en los dichos Testamẽtos nuevos q̄ vienẽ imp̄ffos por si apartadamẽte d̄ los otros libros d̄ la Biblia, en las q̄ les dichas Biblias y Testamẽtos nuevos, imp̄ffos d̄ dicho t̄po aca, se hallan muchos errores y cosas repudadas q̄ no cõuene q̄ se veã ni comuniqn̄ entre los fieles christianos. Por lo q̄ se pudiera iustamẽte mãdar y vedar q̄ todos los dichos libros en que assi ay los dichos errores, se rasgasen/ o q̄ mãsẽ, de manera q̄ no se pudiesen comunicar. Mas auida cõsideraciõ a q̄ los dichos errores no se hallã en el texto d̄ la sagrada scriptura. Si no en sumarios y adiciones y repertorios (como dicho es) Ya q̄ el numero de llas es grãde. Y muchas p̄sonas y iglesias, y monesterios, y vniuersidades, y libreros, se hã q̄xado diziẽdo q̄ recibirã mucho d̄trimẽto si los dichos libros se les ouiesẽ de q̄tar y perder se o destruyrse d̄ todo. Despues de auer se platicado y cõferido en el cõseio d̄ la general Inq̄siciõ. Y visto por muchas p̄sonas doctas, assi d̄ las vniuersidades d̄ Salamãca y de Alcalã, como de otras ptes. Y cõ cõsulta del p̄ncipal d̄ Philippegouernador d̄ los dichos reynos, n̄ro señor, fue acordado q̄ se hiziesse cierta Cẽsura en q̄ se apũtassen y notassen todos los lugares en q̄ en las dichas Biblias ay errores y palabras sospechosas, y q̄ aq̄llos lugares q̄tados, o t̄tados, de manera q̄ no se pudiesen leer, por la orden y forma de yuso contenida, se permitiessen tener y leer las dichas Biblias y Testamentos nuevos, que hasta agora

se hallassen en los dichos reynos y señorios. Con que no se pudiesen traer a ellos; ni meter, ni vender otras de las dichas impresiones que assi son contaminadas. Lo qual todo assi visto, se acordo que sobre ello se diessse y promulgasse iuntamente con la dicha Censura, de los lugares damnados y sospechosos la carta y edicto del tenor siguiete.

¶ Primeramente ordenamos y mandamos que ninguna yglesia, ni monesterio, ni collegio, ni vniuersidad, ni persona particular de todos los dichos reynos y señorios de qualquier estado condicion o preheminencia que sean, sea osado de tener, ni leer, ni vender ninguna de las dichas Biblias o nuevos Testamentos, que en la dicha Censura se notan, de las dichas impresiones por deprauidas, que hasta agora se han traydo o metido en los dichos reynos, sin que primero las lleuen o presenten ante los Inquisidores del partido o distrito donde se hallaren, o ante la persona o personas que por ellos para ello, se diputaren o obraren, o ante el Obispo del obispado, o su prouisor, o vicario general, para que testen o quitẽ de los dichos libros que assi estan notados por la dicha Censura, los lugares, sumarios, y repertorios deprauidos y sospechosos, de manera que no se puedan leer, por auto ante vn notario autentico, con dia y mes y año. Lo qual puedan hazer hasta sesenta dias despues desta nuestra carta y Censura publicada, en la cabeça del partido o yglesia cathedral, o en otro qualquier lugar publico, del obispado; en los libros que de presente se hallaren en los dichos reynos y señorios, y no en otros, y cumplido esto, las puedan tener y leer, y vñ de las, y las que estã tomadas o secretadas, se buelua

emendadas a sus dueños. Con tanto que la biblia impresa en París, por Ruberto Estephano, con dos traslaciones, vulgar y nueva, y con la Apostilla de Batablo, en mediana forma, impresa el año de mill y quinientos & quarenta y cinco. Ninguno la pueda tener ni leer el testamento nuevo della, por estar como esta lleno de muchos errores, que buenamente no se puede emendar ni testar, y lo del testamento viejo de la dicha Biblia con sus Apostillas, se permite tener lo y leerlo emendado & testado con forme a la dicha censura, y sin el dicho testamento nuevo, y no de otra manera.

¶ Otro si, mandamos que de aquí adelante ningun libre ro, ni mercader de libros, ni otra persona alguna sea osado a traer a los dichos reynos & señorios: dōde nos exercemos el officio & cargo de inquisidor general, biblias o testamentos nuevos de las suso dichas impressiones deprauidas o de otras que contengan algunos errores, aun que los traygan borrados en la forma que agora se mandan borrar los errores de las Biblias y testamentos nuevos que al presente ay en estos reynos. So las penas en esta prouision contenidas. Y para que conste & se sepa quales de las dichas Biblias & testamentos nuevos son de las nueuamente traydas a los dichos reynos & señorios, contra nuestra prohibicion. Ordenamos que en las Biblias & testamentos nuevos, despues de hauer se borrado, los errores que tienen se ponga al cabo o al principio de los dichos libros, yn auto en que se diga & testifique, Como a tantos dias de tal mes y tal año se testo & boluio el dicho libro, y le firme el inquisidor o la perso-

na a quien lo cometiere, y el notario ante quien passare, o qualquiera de los dichos obispos o sus vicarios generales de la diocesi donde se hallare y vn notario, lo qual se haga en cada diocesi y obispado, dentro de sesenta dias despues de la publicacion de esta nuestra prouission (como dicho es) y la Biblia o testamento nueuo de los prohibidos, que se hallaren en poder de alguna persona: pasado el dicho termino sin el dicho auto, sean visto ser de los nueuamente traydos a los dichos reynos, & incurra el que los tuuiere en la pena contenida en esta nuestra prouission contra las personas que nueuamente los truxieren o metieren en estos dichos reynos. La qual se execute en sus personas y bienes.

¶ Y mandamos que si alguna persona de qualquier qualidad y condicion, orden, y preheminencia que sea, tuuiere y se hallare en su poder algunas de las dichas Biblias de prauadas y prohibidas por el sancto officio de la inquisition, sin tener en ellas borrados todos los lugares que en ellas huuiere hereticos o sospechosos, & quitadas las summas y reportorios que se mandan quitar, conforme al tenor de la dicha Censura, o alguno de los dichos testamentos nuevos de prauados despues de sesenta dias, que se cueden desde la publicacion de esta nuestra prouission en adelante. Delos quales los veynte les damos por primero, y los otros veynte por segundo, y los otros veynte por tercero y vltimo y perentorio termino y canonica monicion, incurra en pena de excomunion mayor late sentencie, y se proceda contra la tal persona, como contra sospechoso de herege, y pierda los libros que ansi se le tomaren de pr

uados, y mas pague veynete ducados de pena, de los quales se de, la tercia parte al que lo denunciare, y la otra tercera parte para los gastos del sancto officio, y la otra tercera parte al iuez que lo sentenciare. Y queremos que la misma pena se execute contra los libreros, mercaderes de libros y otras qualesquier personas que despues desta nuestra prohibicion metieren en los dichos Reynos y señorios Biblias de las suso dichas o los dichos Testamētos nuevos de prauados aun que traygan borrados los errores, segun el tenor de esta Censura.

¶ Otro si, mandamos que el que corrigiere las dichas Biblias & borrarre los dichos errores. No pueda lleuar por ello y por el dicho auto, mas de hasta medio real castellano por cada Biblia el y el notario, & la mitad del dicho medio real por cada Testamento nuevo.

¶ Y mandamos que el impressor o librero que vendiere esta dicha Censura, no pueda lleuar por ello mas de los quarenta maravedis, en que por la cedula real esta tassada. So pena de veynse ducados para los gastos del sancto officio, por cada vna que a mas precio vendiere.

¶ Y porque lo suso dicho sea publico & notorio a todos, & ninguno dello pueda pretender ignorancia. Mandamos a los Reuerendos Inquisidores assi de esta villa de Valladolid, como de todas las otras inquisiciones de los dichos Reynos y señorios. Que hagan luego publicar esta nuestra prouission y Censura en todos sus distritos & iurisdicciones, y principalmente en las yglesias cathedrales: y en otras yglesias y monasterios: en los pulpitos por los predicadores: y vniuersidades, y que

quando visitaren los dichos sus distritos: hagan leer edictos contra las personas que tuvierenen su poder las dichas Biblias & libros prohibidos, o supieren que otros los tengan, o que esten en algunas librerias de monasterios, o vniuersidades, o collegios, o en otros lugares algunos para que lo vengan a dezir ante ellos, so las penas & Censuras que les paresciene poner. Y que procedan contra los que en ello parescieren culpados: a execucion de las penas y Censuras aqui expressadas y declaradas, sin que en ello ayadescuydo ni remission alguna. En testimonio de lo qual: mandamos dar y dimos la presente firmada de nuestro nombre, y refrendada del secretario infrascripto. Dada en la villa de Valladolid a veynte dias del mes de Agosto, de mil y quinientos y cinquenta y quatro Años.

F. Hispaleñ.

Por mandado del Illustrissimo arçobispo de Seuilla mi, S,

Pedro de Tapia,

PRÆFATIO INCENSURAM.

IX dici queat, quāto discrimine Christianæ religionis, & Catholicorum omnium, hæretici nostrorum temporum hoc malum machinentur, vt & sua falsa dogmata per vniuersas Christiani orbis prouincias disseminent: & pro sacra scriptura venditent atq; haberi contendant. Nam eo vesaniæ progressi sunt, vt non solum ausi fuerint pestifero multarum hæresum veneno omnia inficere: sed nec vereantur noua nunc reperta techna vsq; adeo sacram scripturam deprauare, tantamq; illi vim inferre, vt iam ipsas sacras literas loquicogant, quod illi volunt, & quicquid impietatis commenti sunt. Vt quemadmodum imperitam plebē permissa viuendi licentia & impunitate a vera fide alienarunt, ita nunc aduersus eruditiores grauiorem pugnam meditentur, dum sua dogmata per annotationes, summaria & titulos sacro textui adscribentes, conantur ostendere, aut eadem omnino esse cum diuinis, aut manifeste ab ipsis eruta atq; desumpta: vtentes nimirum eorum fraude, qui, cū clam venenum alicui præbere cupiunt, mulso temperare solent; vt prius occulta eius vi intercipiatur, quam dolum intelligat. Ad hunc modum videtur hi diuina eloquia eo animo perlustrasse, vt inde exciperent quicquid erroris sui speciem aliquā præseferret: atq; ita lector semisim primo ex sacris literis ea loca accepta cōcipiat, deinde hausto

veneno in eorum prauam sententiam præcep̄s feratur.
Verum Christus, qui pollicitus est senum q̄ ecclesiæ suę
defuturum, eorum impios conatus fregit ac dissipauit cō
silia; cum in hac temporum calamitate præfecit terris inui
ctissimum Imperatorem Carolum quintum, vnicum ac
singulare Ecclesiæ præfidiū, diuinitus ad hæc secula re
seruatum. Vt quando ille arcano quodam cōsilio permit
tit Ecclesiam suam nouarum semper hæresum fluctib⁹ ve
xari, qui Petri nauiculæ naufragium minentur, contra pa
ratum habeat ministrum, per quem signa sua edat, & in
brachio excello ad in gentem nominis sui gloriam, super
borum potentiam comminuat. Oportuit autem vt, sicut
ab Arriana peste, nulla magis infestauit Ecclesiā, quam he
resis nostra ætate partim exorta, partim nunc denuo ab in
feris reuocata; ita defensorem exhiberet multo potentio
rem, quam ad alias superiorum temporum, more egregii
medici, qui pro morbi grauitate medicamentum adhibet.
Iam nulla hac pestis sæuior extitit, siue violentia & armis,
siue numero profitentium, siue eumentia eruditione: vt ad
tantam impietatem cum vi magna coniunctam, patrono
opus esset potentia & pietate præstanti. Vt altera eorum
motus compefceret, altera superaret: dum eos non tam ar
mis prosternit, quam, quibus illi se maxime iactant, literis
& sapientia. Nam disputatione potius & coactio patrum
Concilio eos domare studet: & inter alias excelsi pectoris
sui curas hoc etiā cauet solicite, ne qua illi aut libris aper
te noxiis, aut aliaqua ex parte suspectis veræ fidei cultori
bus noceant: iubens in eos curiosè inquire, & seuerè in legē
tes animaduerti. Nec dubium quin, nisi talis propugn

tor ecclesiae contigisset, vt potens ita pius, eximia in Chri-
sti fidem charitate & zelo accensus, religiosus auorū san-
ctimoniae imitator, vnicus veritatis Euāgelicę, Ecclesiasti-
cæ q̄ immunitatis vindex & assertor, illā in gentem cladē
accepisset: nec vnq̄ alias maiorem fecisset iacturam. Eam
etiam pari studio ac diligentia prohibet inclytus Hispaniarum
Princeps Philippus patre & maioribus dignissi-
mus: qui & singulari pietate, qua sacra omnia fouet, & fa-
uore, quo literarum studia ac studiosos amplectitur, hęc
& literariam & piam curam minime neglexit: sed maxi-
ma quadam sollicitudine præsentissimum remedium tan-
to malo per viros industrios quam primum afferri mada-
uit & adhuc crebro instat: paratus nimirum & ipse ad suc-
currendum labenti religioni inuictio animi sui robore &
constantia, ac quibus plurimum etiam potest consilio & ar-
mis. Quibus rebus tale haecenus generosi animi specimē
præbuit: vt nec felicitate nec gloria rerum & æstarum, nec
aliarum diuinarum virtutū magnitudine maioribus suis
vlla ex parte, inferiorem futurum arbitremur. His custodi-
bus ecclesiam tutam fore, ac tantis ducibus aduersariorū
impetus repressurā procul dubio speramus: tametsi Deus
lento gradu ad vindictam procedat qui iuxta, modum p-
uidētiae suae omnia vult disponi, fortiter quidē, sed suauī
progressu, & ignoto mortalibus cōsilio. Nec minus Deū
Ecclesiae suae puidisse res ipsa testatur, cum per pios, bello
& pace clarissimos ac vere catholicos Hispaniarum reges
Fernandum & Elisabeth sacrum Inquisitorum ordinem
& officium cum summa potētia & autoritate institui vo-
luit, ad quos omnium rerum ad christianam fidem pertinē

tium indagatio, & supremum iudicium deferrētur. Qui
vt in alijs, ita etiam in præfenti periculo, qua fuit opus vi-
gilantia & dexteritate, magnam illi opem attulerunt. Ni-
si enim huius sancti offitii feueritas effrenes animos coer-
cuisset, & exacta diligētia (quæ nunquam in re tanta ni-
mia esse potest) tam impijs conatibus occurrisset (vt homi-
num ingenia semper rerum nouitate oblectantur) fortasse
intra domesticos lares & Hispaniæ viscera eadem mala ha-
beremus. Quare huic sacro Inquisitorum ordini & minist-
terio debetur, quod in tanta gentium & nationum pertur-
batione, fere vna Hispania, quantum vix vnquam, vera ac
pura religione fruatur; dum præter cætera studiose curāt
ne hæreticorum errores aut manifestis aut cribris, aut præ-
textu sacrae scripturae irrepentes, in cautos fallant. Quæ
causa hunc nostrum senatum (cui præcipue sacrae Inquisi-
tionis administratio commissa est) ad hanc curam mouit;
inuestigandi scilicet loca, quæcunq; hæretici labe aliqua
resperferunt; ac singula digna Censurae nota inurendi; vt
ea veluti antidoto quodam cōtra mortiferum illorum ve-
neum lectores vtantur. Hac itaq; mente nos publicæ om-
nium vtilitati prospicientes, hunc laborem suscepimus;
adhibito insuper ad hoc multorum doctissimorum & re-
ligiosorum virorum consilio, presertim facultatis Theo-
logiæ scholæ Complutensis; quæ maximū in hoc opere p-
nobis atq; adeo pro tota ecclesia subiit laborem. Igitur
vissis & nō exigua cura & studio examinatis omnibus Bi-
blijs, textu præsertim aduerbum accurate expenso, ea de-
sumpsimus, quæ digna castigatione nobis visa sunt, &
vnicuiq; calculum nostrum adiecimus. Ad quæ antequā

veniamus, pauca quedam nos præfari oportuit: vt Cen-
suræ nostræ ratio intelligatur & modus. Principio in tex-
tu vulgatæ editionis nihil notauimus: tamen si pleræque
Bibliæ varient & inter se, & a Græcis exemplaribus.
Tum quia eadem varietas reperitur in codicibus iam
olim excussis: tum quia præter argumentum fecissemus.
Neq; enim nostrum institutum est, docere que lectio sit
verior, vel quæ Græcæ aut Hebraicæ veritati magis con-
sentanea, sed an hæretici in eis aliqua loca coruperint.
Quod cum in textu ab illis minime factum sit, consulto
prætermisimus. Idem seruauimus in Bibliis, quæ nouam
habent translationem ad veritatem Græcam & Hæbrai-
cam: quæ non solum verbis discrepant a vulgata, sed se-
pissime etiam sensu, intacta relinquentes: q̄ in his magis
periclitetur fides interpretis, quam Sacræ scripturæ.
Nam cum illa fœcundâ sit sensibus, sine vlllo periculo po-
test hunc & illum admittere, Quod si verior non est reddi-
tus: autor potius mali interpretis functus erit officio, quã
errantis in fide. Propterea ex his nihil attigimus: nisi vnũ
aut alterum locũ, quæ feliciori sæculo prætermitti quoq;
potuissent. Quale est Poenitentiam fere semper verti in
resipiscenciam: & poenitere in resipiscere. Non q̄ ignore-
mus, idem valere vtrumq; apud pbatos autores: sed quod
intelligamus istos tollere omnem dolorem antea vitæ
& statuere iustificari hominẽ sola mutatione vitæ per fidẽ
sine vlllo aut corporis, aut animi cruciatu ob admissa pec-
cata, idq; affirmant Græce esse τὴν μετανοίαν. cui po-
tius respondeat resipiscencia, q̄ poenitentia. Quia igitur
interpretes illi, quicunq; tandem sint, ad hunc errorem

videntur declinasse, tam costanter, vbi nostra versio ha-
bet pænitentiam, resipiscentiam vertentes, vñ summum est ad
monere lectorem, ne illud verbum in sensu hæreticorum
accipiât: sed vt sumitur ab Ecclesia Catholica & a viris gra-
uissimis verborumq; elegantia præstantibus, qui & ea
voce ita vtuntur & **ΜΕΤΑΝΟΙΑ**. in pœnitentiam ver-
tunt. Deinde illud nobis præfandum est, ne quis miretur,
si viderit multa loca a nobis animaduerti, quæ ex serie li-
terę videntur deducta. Nam nos non tam verba persecu-
ti sumus, q̄ mentem illorum, qui notas in marginibus
apposuerunt: aut rerum capita in titulos siue summaria
capitulorum reduxerunt: aut deniq; annotationibus ali-
quot locos interpretati sunt. Nec enim latere potest eorū
versutia. Nam cum ex quocunq; textu sacrę paginæ mul-
ta præclara colligi potuissent, quæ ibi tractantur: in non-
nullis Bibliis quasi ex professo ea tantum loca adscribūe
quæ vt cunq; ad fouendos illorum errores videntur age-
re. Aut si qui sunt, qui omnia colligant in textu contenta,
multa passim veris falsa intermiscunt: idq; vel additis ver-
bis vel detractis: vt nemo sit tam ignarus, qui non intelli-
gat ea malitiose fuisse annotata. Quare cum nos videam⁹
illa passim citari ab hæreticis in alicuius suorū errorum
cōfirmacionē, merito suspicati sumus ab hominib⁹ parū
integræ fidei esse tã scripta. Præsertim cū adiūgāt aliqua
falsa & erronea ex operib⁹ hæreticorū desumpta, quæ nec
textui cōueniūt, cui apponūtur: nec apte ibi collocari po-
tuerū. Quæ omnia non tã augent suspicionē, q̄ opinionē
nostrā confirmāt. Id circo coacti sumus quædã notare
quę in sacris libris contineri videntur, quod ab illis ad im-
piū sensum detorqueātur: vt sciat lector quid vitare debeat.

Exemplum esse potest de his, Fides iustificat: siue iustifica-
mur ex fide. Hābrahā ex fide iustus: & similibus. Nā quis
neget iustificari hominē ex fide, cū Paulus prædicet: Verū
illi de sola fide exponētes seculis operibus, hereticā pposi-
tionē reddiderūt. Iam cū Paulus ibi loquatur de operibus legis
quā ita fidei opponit, vt satis cōstet, eū loq̄ de operibus uete-
ris legis, vel ante fidem susceptam, vel sine fide Christi fa-
ctis: in quibus etiam tunc Iudei gloriabantur, & totam sa-
lutis suæ spem collocabant: id quod non vno in loco de-
clarat, quis non videat perperam detractam eam vocem,
& dictum simpliciter, fides iustificat non opera: Cur non
additū est, opera legis veteris, aut fide Christi destituta, vt
Paulus aut exprimit aut intelligit: Annō est hæc aperte ma-
licia: Simile est illud, nō in manu factis tēplis habitat Deus,
quæ fuit vox primū Stephani, deinde Pauli ad Athenien-
ses: verū versute coacta ad subvertendas aras, tēpla, & sacra.
Item idolorum statuas lex vetus præcipiebat demoliri
ac deum tantum colere. Quid hoc in lege noua ad tollen-
das imagines: Cæcæ demonum simulacra euertenda: ergo
sanctorū imagines: Iam gens illa prona erat ad idolatriā:
cuncta pro Deo colebat more Ægyptiorū. Quid hoc ad
cultum sanctorum negandum, quos Ecclesia multo aliter
iubet venerari: Quasi vero idem sint sanctorum imagi-
nes & idola, idem coli quod adorari, quod vel cogitare im-
piū est. Ad hunc modum de multis aliis dicendum.
Quam ob rem ea fuit Censuræ nostræ ratio, vt non solū he-
retica damnemus, sed admoneamus, multa vere catholica
trahi ab hereticis in prauum sensum: ne quis in illum inci-
dat: sed cum Ecclesia semper sentētiat & loquatur. Porro
non dubitamus, futuros quā plurimos, qui non fuissent in

tellecturi illorum mentem aut imposturam: sed commo-
dius nobis visum est, rationem habere eorum qui labi pos-
sent non admoniti; ne aut cum illis per incuriam errent;
aut putent; locum in aliquo sensu vero a nobis damnari.
Propterea opus fuit errores illorū referre; quamuis præ-
stitisset, ab omnibus semper ignorari. Ad hæc lectorem
admonitum volumus, nostras castigationes tam paucis a
nobis fuisse perstrictas, ne in ingens volumen excrescerēt
quod nescesse erat si aut theologico more errores confu-
tare, aut verum cuiuscq; loci sensum stabilire voluissemus
Compendio enim scribi hæc non poterant; vbi vel solus
numerus iustum fere, volumē facit. Deinde q̄ non sit præ-
sentis negotii sacras literas exponere; sed aliena a vera fide
dissidentia censoria virga iugulare. Non enim doctorum
sed admoditorum aut potius Censorū officio fungimur.
Postremo quoniam tot viri doctissimi multis libris edicis
fatis copiose in hoc argumento versati sunt; vnde plura
petere possit, qui volet. Qui cum in reuincendis hæreti-
cis in his eisdem tam feliciter desudauerint, non solum la-
borem nostrum superuacaneum si prolixius scriberem⁹,
sed ingratum quoq; fuisse futurum arbitramur. Quoniā
autem in omnibus Bibliorum siue scholiis, siue titulis &
marginibus, quædam adeo frequenter repetūtur aut sub
eisdem verbis; aut parū mutatis, vt infiniti esset operis om-
nia loca recensere; nec fieri posset sine magno fastidio, ne-
cessarium etiam duximus, condere generales quosdam ca-
nones seu regulas, quibus quam possemus succincte ea
omnia comprehenderentur. Vt sciat lector vbi cunq; inue-
nerit id, quod a nobis semel obseruatum est, aut quid simi

le, eo gradu notationis esse habendum. Insigniores vero locos tantum in his regulis attingimus, cum alioqui solent ne sit istis plerisque errores variis dicendi modis proferretur ut palam fiet legentibus Censuram, quemadmodum de iustificatione dictum est, cuius & salutis nostræ crebra fit mentio apud istos; ut totam tribuant fidei, nullum locum relinquentes operibus. Ut cum dicunt, iustus ex fide; iustitia nostra fides; vivere ex fide; sancti sunt, qui Deo fidunt. Quæ omnes propositiones & si quæ alię huiusmodi reperiantur, pro eadem haberi debent atque censeri. Idem dicendum de satisfactione nostra, quam totam ascribunt passioni Christi; nihil humanis meritis. Id nonnunquam aperte enuntiant, ut, sola satisfactio pro peccatis Christus; sola hostia pro peccatis Christus; satisfactio nostra Christus & similes. Nonnunquam obscurius; sed ita ut nemo non intelligat prauum eorum animum. Ut cum dicunt, vni Deo cuncta adscribenda; Deus vult omnia sibi tribui; omnia a Deo; & aliæ huiusmodi, quæ catholicæ sunt in eam sententiam, in quam traduntur a sacris doctoribus, sed cum isti per eas videantur tribuere Deo totam iustitiam nostram & satisfactionem, autque omnia siue bona, siue mala sint a Deo; & nihil a nobis; aut quid simile (nam eadem via multos astruunt errores) eo quidem sensu falsæ sunt & impię. Modestus enim loquendi modus sanctorum, in errorem trahi non decet; ut negetur aut arbitrii libertas, aut necessitas operum, quas illi totis libris docuerunt. Quis vero neget, omnia bona a Deo procedere & illi esse tribuenda; cum hoc ipsum, quod possumus boni agere, diuinę benignitatis & gratiæ sit. At inde colligere nos nihil posse, fatuum omnino est;

neq; in hoc sensu illa, aut a sacris scriptoribus, aut a docto-
ribus sanctis dicuntur. Nam quis ignorat, propositionē
eandem seorsum positam in multis sensus deduci posse,
& aliquem admittere ex v i verborum nimis abhorentem
a sensu scripturæ, qui ex tota serie textus constat? Quod
his peculiare est, quoties aliquid reperiunt, quod alicunde
ad confirmanda sua dogmata trahi possint; licet textui re-
pugnet. Quare iure optimo huiusmodi ppositiones a no-
bis notatæ sunt; ne in hæreticum illorum sensum accipian-
tur. Tot autem sunt modi variandi hunc errorem, vt ma-
gis generali canone q̄ particulari comprehendere liceat,
Eiusmodi est illud ab ipsis varie repetitum, cum dicunt
reperiri in sacris literis, q̄ iustificamur ex fide; non autem
q̄ iustificamur ex operib;: non ergo opera necessaria sunt
ad iustificationē. Quoniã hoc est celebre illorū argumētū
in plerisq; erroribus suis, hoc ita reperitur expressum in
sacris literis, hoc ergo tantum, & nihil aliud tenendum est.
Quasi vero (vt taceamus de beato Iacobo, cuius autorita-
tem illi eleuare conantur, qui toties affirmat iustificari ho-
minem ex operibus) illud Pauli, non enim auditores le-
gis iusti sunt apud Deum; sed factores legis iustificabūtur;
non satis expresse necessitatem operum ad iustificationem
cōtineāt, quãuis sub ea forma verborū nō dicatur, quã isti
exigūt; aut quasi sacræ literæ doceāt sub eatātū forma, ac nō
plura colligantur ex ipsa serie & cōtextu rerū præcedentiū
& sequentium, quæ æque expressa dici possint. Ad eundē
modum eliciūt, tantū petendum in nomine Christi: quia
diuina eloquia non docent, vt ipsi existimant, petendum
in nomine aliorum. Ex hoc fonte in multos errores prol-
buntur; vt cum dicunt, verbo Dei adhærendum, inde

ficiunt, tantum verbo Dei adhaerendum: non faciendum quod praecipit humana lex, siue Ecclesia. Ob idq; sapius exaggerant verbum Dei: vt innuant, hoc solum nobis sequendum non praecipit hominum. Idq; variis modis efferrunt: quos ita oportet intelligere, ne leges humanae excludantur.

¶ Iam fides pro fiducia passim: v surpatur: resipiscentia, p poenitentia, vt superuis diximus, ita perpetuo vt plerūq; vbi textus habet pœnitentiam mutant in resipiscentia: qui abusus vocis tam frequēs est, vt molestissimū fuisse loca omnia trāscribere. Quo circa generali canone opus fuit, vt semper caute legatur: vtq; etiā moneamus non improbari a nobis resipiscentiaē vocabulum, sed declarari, qua significatione sit accipiendum. Idem dicendum de fide: nō enim negamus includere fiduciam, sed esse eam tantum, vt illi volunt. Ad hęc vbi cunq; textus Scripturae agit de charitate, iustitia, bonis operibus, quod ad haerendum sit Deo, q; ille sequendus & similibus, isti interpretantur de fide: vt facile est videre cuicunq; legentis: ac si idem esset fides quod iustitia: idem quod charitas aut q; nulla alia bona opera Deus a nobis requirat preter fidem: nec q; aliter sit Deo adhaerendum nisi per fidem. Ita omnia quae Deus a nobis postulat in scripturis, annotant, intelligenda de fide: etiam loca vbi de fide nulla mentio est, quare oportet vnumquēq; aduertere eorum calliditatem: ne existimet ita esse in textu, vt isti referunt & colligere se fingunt. Nā alia, quae nihil attinēt ad suos errores, bona fide adscribunt: hęc vero miscent: vt ita incauto lectori imponant.

Præterea notandum, sapissime reperiri tam in glossulis, quā in marginibus, & summariis, iustos appellari fideles:

iniustos autem in fideles; & ita fere semper, vbi textus ha-
bet iustum siue iniustum, vertere fidelem & infidelem.
Per inde atq; idem sit fidelis & iustus: idem infidelis
quod iniustus; neq; iniustus quisq; esse possit, quin sta-
tim sit infidelis & amittat fidem: quæ proculdubio ma-
nifesta est hæresis: nimirum q; peccatores careant fide.

Obuia autem erunt legenti innumera loca, vbi hic error
sæpe iteratur. Sed præsertim in psalmis in plerisque Bibli-
is excusis sub magna forma, vbi, quoties in textu habe-
tur iustus aut impius, isti annotâtes vertunt fideles & in-
fideles. Quia ergo vix numero compræhendi poterant,
omissa in Censura ad hunc generalem canonem reseruata
sunt.

¶ Porro sciendum multa esse in istorum annotatio-
nibus super vetus Testamentum, quæ vt in eo quidem lo-
co & sensu literali vera sunt, translata autem ad legem no-
uam & moralem sensum, sunt manifesti errores. Vbi non
damnantur propositiones illic positæ sed mala mens de-
torquentium illas, ad longe alium sensum q; habeant in lo-
cis vnde deducuntur. Vt quot notant Iosue capit. xxi.
Vt soli Deo fidant, & Micheæ. vii. in solo Deo confiden-
dum. Hiere. xvii. confidendum soli Deo. Esa. xxx. irasci-
tur Deus si præter ipsum humano Consilio innitatur.
Nam quod Deus illic præcipit, victoriam non esse tribuē
dam viribus humanis, non collectis militum copiis, aut in-
genti bellatorum numero, sed diuinæ potentie & auxilio,
isti more suo ad longe diuersum sensum impellunt, ma-
xime q; a lienum aliterali, vnde deducunt. Nepe
vt his persuadeant, minime sanctis esse confiden- dum.

neq̄ ab illis auxiliū sperandum ad recte agendum, siue
aliquid a Deo impetrandum, ac pro inde nō esse inuocan-
dos, nullas ad eos fundēdas preces, deniq̄ totā illā collu-
uiem errorū, quos ea de re aduersus sanctos cōgerunt. Ne
q̄ id vno tantūmodo enūciāt: sed variis vt cetera. Vt quod
notant in capit. vii. Iudi. Deus volēs omnia sibi soli tri-
bui, iubet bellatorum numerū minui: nā id ad eundē erro-
rem spectat: hoc est nihil aliis tribuendum nisi soli Deo:
ad illū etiā, q̄ omnia siue bona, siue mala a Deo sint: nihil
a nobis neq̄ a libero arbitrio: & ad alios impios sensus vt
superius retulimus.

¶ Præter hæc omnia sciendū, in hac Cēsura signari in sin-
gulis quibusq̄ locis librū & caput vbi horror est animad-
uersus: non autem signari peculiarem partem textus, cui is
error applicetur. Primum quia extra causam omnino esset,
nec enim dicere instituimus recte ne isti an secus suas qui-
busq̄ locis summas accomodent, sed notare quicquid a fi-
de catholica deuiat, & iocuncq̄ loco aut cuiuscuncq̄ rei gra-
tia dicatur. Deinceps *Yua* (& si id fieri alicubi facile foret)
implerisq̄ tamē locis perq̄ arduū fuisset & molestū. Nā
quædā apponuntur super partē textus ita magnā, vt lon-
gum esset trāscribere. Iam vero, quæ sunt in titulis & sum-
mariis capitulorū, adeo implerisq̄ cōfusa sunt, vt vix quis
q̄ diuinare queat, at quā partē textus referri voluerint.

Quod igitur in omnibus seruari nō potuit, omittendum
duximus, relinquentes id iudicio lectoris.

¶ In omnibus autem Bibliis in hac Cēsura castigatis præ-
sertim excussis sub magna ac mediocri forma statim in
principio, summæ quædam generales continentur, osten-

dentes quid in singulis sacrorū Bibliorū libris doceamur;
quæ quia errorib⁹ variis corruptæ sunt, ideo omnes prius
tollitæ: deleri ex his ipsis Bibliis decreuim⁹. Idē cēsem⁹ fa
ciēdū de elenchis seu indicib⁹ qui in eisdē Bibliis addūtur,
ppter ea q̄ multo plurib⁹ & grauiorib⁹ erroribus scateāt.

¶ Quanc̄s autem potuissēmus vnus cuiusquis Bibliæ
errores seorsum colligere; designantes illam quo Prælo
Typographo atq; anno excussa sit, tamen compendii cau
sa, ne hoc opus plus iusto excreſceret, consultius putau
mus, si omnes omnium Bibliarum errores vna Censura
comprehenderentur: atq; in fine recenserentur, quæ a no
bis reuisæ sunt & cognitæ: addito Tipographi nomine;
impressionis, & año quo impressæ sunt, vt siue in his, siue
in aliis quibuscunq; hos aliosue similes errores deprehen
derit, sciat lector eadem nota feriendos esse.

¶ Postremo illud aduertendum est, istos non solum au
sos fuisse, tot errorum maculis sacram scripturam detur
pare, sed neq; veritos sacrilego etiam ore libros, quos iam
olim pro canonicis ecclesia habet, recitare e canone sancta
rum scripturarum & apocryphos asserere, quod in multis
Bibliis in hac Censura contentis nunc in marginibus,
nunc in titulis impudenter faciūt. Vt quoniam illos aper
te vident agere ad plane confutandam ipsorum impie tatē
& nefanda dogmata, eorū autoritatibus nostros vsos, hac
arte eludant: cū aliter nequeāt tā manifestis testimoniis re
pugnare. Quare ea in re cautū lectore esse oportet, ne cū
illis erret: sed eos omnes pro canonicis habeat, quos Ecclē
sia catholica cū iā olim in multis Cōciliis, tū nouissime in
hoc Tridētino, inter libros canonicos habet & numerat.

IMPRESSIONES Bibliorum, quæ
indigent castigatione & Cæsura, sunt quæ sequuntur.

Impressa Antuerpiæ, per Martinum Cæsarem, Anno, M. D. xxx ii. & xxx iiii.

☞ Antuerpiæ, in officina Ioannis Stelsii, a.ño xli. & . xlii.

☞ Biblia cuius Titulus est, excudendum curabat Antonius Goinus .xl.

☞ Antuerpiæ, per Iacobum Lisuelt. xlii.

☞ Antuerpiæ, per Ioannem Theobaldum, xxvi.

☞ Antuerpiæ, per Ioannem Schelsium. xxxviii.

☞ Antuerpiæ, per Guillelmum Vortelman. xxviii. & xxxiiii. & . xliiii, & . lxxv.

☞ Antuerpiæ, per Henrrichum Perckerssem .xi.

☞ Antuerpiæ, per Antonium de Lahide. xli.

☞ Biblia Græca, Argētorati, apud Huuoluiū. Cephaliū in mediocri forma, xxvi.

☞ Basileæ, ex officina Frobeniana. xxx.

☞ Basileæ, per Frobenium, xxxviii.

☞ Basileæ, apud Nicolaum Brilinguerum, xl iiii.

☞ Basileæ, cum annotationibus Sebastiani Musteri, Anno. xxxv.

☞ Bibliæ, sub maxima forma, in quibus non designatur forma impressionis, aut impressoris.

☞ Biblia, quæ sic habet, Excudebat Franciscus Griphius, xli. & . xlii.

☞ In mediocri forma sine nomine loci impressionis, Lugduni, in ædibus Vincētii Portonaris. xxxvi.

☞ Lugduni, sub insigni Salamandriæ, Anno. M. D. xlv.

☞ Lugduni, apud Iacobum Giuntam, xxxvi. & .xlvj.

☞ Lugduni, apud hæredes Iacob. Giuntæ, in forma mediocri, xlix. & .li.

☞ Lugduni, apud Iacobum Giuntam in mediocri forma Anno, xxxv. & .xlii, & .xlvj.

☞ Lugduni, sub insigni spheræ apud Egidium, & Huguetam fratres, .xl

☞ Lugduni, per Guillelmum Boule, xxxvii,

Lugduni, per Guillelmum Boule, in mediocri forma. Anno, xlii.

☞ Lugduni, per Scipionem de Gauiano, xxxvii.

☞ Lugduni, apud Hugonem a porta, in mediocri forma Anno, xlii.

☞ Lugdu, apud Hugonē a porta, xxxviii. & .xliiii. xlvj.

☞ Lugduni, apud Hugonem & hæredes Æmonis a porta, xliiii.

☞ Lugduni, per Iacobum de Millis in mediocri forma. Anno. li.

☞ Lugduni, ex officina Melchioris & Gasparis Tre in mediocri forma. Anno. xxx ii.

☞ Lugduni, sine nomine impressoris in mediocri forma Anno .xl.

☞ Lugduni, in ædibus Antonii Vincentii in mediocri forma, xl.

☞ Lugduni, ex officina Ioannis Mariscal, in mediocri forma, xxxi.

☞ Lugduni, apud Theobaldum Paganum, in mediocri forma. Anno, lxii.

☞ Lugduini

¶ Lugduni, apud Sebastianum Gryphium, in minima forma, Anno, M, D, xlii.

¶ Lugduni, apud Antonium Vincentium, in minima forma, xlii.

¶ Lugduni, apud Ioannem Mariscal, xxxii.

¶ Lugduni sine nomine impressoris, quę in fine sic habet Biblia qua hactenus Vtitur Ecclesia latina, xxxvi, &, xli.

¶ Lugduni, per relictam Ioannis Crispin, xlii.

¶ Lugduni, apud Iacobum Grozet, xlii.

¶ Lugduni, per Franciscum Gryphium, xlii.

¶ Lugduni, apud Ioannem Iuntam, xlii.

¶ Lugduni, per Henrrichum Sabore, xxxvi.

¶ Lugduni, in ædibus Antoni Vincentii, xl.

¶ Parisiis, in officina Petri Regnault, xl, &, xli.

¶ Parisiis, per eundem, sub Scuto Colonienſi, xliii.

¶ Parisiis, apud Robertum Stephanum, cum duplici translatione & glossis, in mediocri forma, xlv.

¶ Parisiis, ex officina eiusdem Roberti Stephani e regione scholę decretorum, xxviii.

¶ Parisiis, per eundem, xl, &, xlii.

¶ Parisiis, in officina Simonis Colinei ꝑ Galeoto a præto mense Octobri, xli.

¶ Parisiis, apud Ceratum Guillardum, xlix.

¶ Parisiis, per Franciscum Gryphium, xli, &, xlii.

¶ Tigurii, apud Christophorum Froscouerū, in mediocri forma, xxxix.

¶ Venetiis, in taberna libraria diui Bernardini, in mediocri forma, xxxviii.

¶ Venetiis, ad signum Spei, in mediocri forma, xliiii.

¶ Venetiis, apud Petrum Ithechem & magusinū, xlii.

Censura generalis contra omnes errores, qui in Bibliis per hæreticos deprauatis, reperiuntur.

Genesis, Cap. 15.

Braham fide iustus

Hæc propositio & similes catholicæ sunt. At vero per eas intelligere, q̄ sola fides sine operibus iustificat est error: in quem sensum illam trahunt hæretici.

Leditici. Cap. 17.

Sacrificia priuata prohibet.

Suspecta annotatio, & ad legem nouam detorta, vt detorquent illam hæretici oblationes & missas priuatas tollentes, est hæretica.

Deutero. Cap. 4.

De hortatio a quacuncq; similitudine adoranda. Et ibidem, imagines ne fiât quæ adorantur, sollicitè rursùm dehortatur.

Ex his scripturæ locis & similibus deducere in lege noua non esse adorandas I imagines ea adoratione qua Ecclesia Romana consueuit, vt hæretici deducunt, est error.

Ibidem.

Verbo Dei nihil addendum aut detrahendum.

Ex his verbis velle colligere leges humanas esse tollendas, & inferre nihil esse credendum quod non sit expressum in sacris literis, aut nihil esse in noua lege præcipiendum quod non sit præceptum in eisdem, vt hæretici faciunt, est error.

Cap. 5.

Solus Deus adorandus.

Hæc propositio excludens adorationem sanctorum, est erronea.

Cap. 7.

Statuæ subuertendæ.

Hæc propositio vniuersaliter capta non habetur in scriptura sacra, sed est error, tollens imagines sanctorum, præter q̄; hæretici in contemptu I imaginum, eas vocant statuas.

Cap. 8.

¶ Cuncta Deo tribuenda, meritis ac hominum iustitiæ penitus nihil.

Hæc propositio falsa est & hæretica. Cum profus humana merita tollat & liberum arbitrium.

Cap. 9.

¶ Non propter iustitiam & æquitatem cordis tribuit quicquam Deus hominibus.

Hæc propositio falsa est & erronea, & si quæ similes alicubi reperiantur, cum sint contra liberum arbitrium & humana merita.

Cap. 11.

¶ Benedictio obedientibus verbo Dei, maledictio non credentibus.

Cum textus loquatur de non obedientibus, malitiose mutant in non credentibus. Quo innuere videntur eos qui non obediunt mandatis Dei, non habere fidem, quod hæreticum est.

Cap. 12.

¶ Faciendum quod Deus præcipit, non quod nobis rectum videtur.

Suspensa est nota, quod videatur tollere leges humanas.

Ibidem.

¶ Verbum Dei solum faciendum, cui nihil addendum.

Hæc propositio in sensu hæreticorum est erronea, quia tollit leges humanas, & docet nihil esse credendum quod non sit expressum in sacris literis, aut nihil esse in noua lege præcipiendum quod non sit præceptum in eisdem.

Cap. 15.

¶ Alendi pauperes, nec permittendi mendicent. Et ibidem, Prohibetur mendicitas.

Hæ & similes propositiones iniuriöse sunt, & malitiose annotatæ, in odium religiosorum mendicantium.

Cap. 16.

¶ Satuam seu imaginem prohibet.

Hæc propositio docens esse tollendas imagines in noua lege, est erronea, præterq; q; hæretici in contemptum imaginum eas appellant statuas, vt in illa Deute. 7. Statuz subuertendæ.

Cap. 18.

¶ **Propheta aliud quam verbum Dei prædicans, interficiendus.**

Hæc propositio est suspecta, q; videatur tollere doctrinam Ecclesiæ & sanctorum, & innuere, nihil esse docendum quod non sit expressum in scriptura diuina,

Cap. 22.

¶ **Charitas etiam brutis exhibenda.**

Inepta & impropia locutio.

Cap. 30.

¶ **Verbo euangelico prædicato, & corde credito, præceptum Dei impletur.**

Hæc propositio vniuersaliter sumpta erronea est, significat enim sola fide impleri præcepta omnia, in quo sensu ab hæreticis sumitur.

Iosuz. Cap. 23.

¶ **Horratur populum vt soli Deo fidant.**

Hæc propositio est suspecta, q; videatur negare inuocationes & auxilia sanctorum. Et similis huic annotatur ab hæreticis alia propositio, Deut. 8.

Regum Primo. Cap. 7.

¶ **Corde soli Deo seruiendum.**

Hæc propositio vera est, sed si per hoc vellint tollere interiorem venerationem sanctorum, est error,

Cap. 12.

¶ **Propter promissiones suas parcit Deus.**

Hæc propositio est suspecta, q; videatur innuere solam fidem impromissa Dei iustificare, & nulla requiri opera.

Ibidem.

¶ **Pœnitenti & fidenti parcit Deus propter promissiones.**

Hæc propositio est eandem cum superiori, nisi q; apertius declarat pœnitentiam nihil agere ad remissionem peccatorum. Qui hæreticorum nostri temporis præcipuus, est error.

Regum. 2. Cap. 7.

☞ Nihil vult agi Deus sine verbo suo.

Hæc propositio vniuersalis falsa est & erronea. Tollitenim humanas leges præcepta & institutiones.

Ibidem.

☞ Beneficia Dei tribuenda verbo, promissioni & bonæ voluntati eius.

Hæc propositio est caute legenda, ne excludantur nostra merita.

Regum. 3. Cap. 22.

☞ Deus per spiritum erroris in ore pseudopphetarum seducit eos, qui verbum suū oderunt.

In hoc loco & similibus diuina scriptura debet intelligi de permissione qua Deus interdū permittit sceleratos homines ob sua flagitia decipi & seduci.

Regum. 4. Cap. 19.

☞ Propter seipsum & propter promissiones suas saluat Deus.

Hæc propositio suspecta est, vt illa primo. Reg. cap. 12. Propter promissiones & c. Nam & propter opera saluat Deus.

Cap. 20.

☞ Propter se & promissa saluat Deus.

Hæc est eadem cum superiori.

Paralip. 1. Cap. 17.

☞ Sine verbo suo nihil vult agi Deus.

Hæc propositio vniuersalis falsa est, & erronea. Vt illa. 2. Reg. cap. 7. Nihil vult agi, & c.

Paralip. 2. Cap. 19.

☞ Deus per spiritum erroris in ore pseudopphetarum seducit interdum eos, qui verbum suum oderunt.

Hæc propositio eadem est cum illa. 3. Reg. cap. 22. & ideo eadem censura est notanda.

Cap. 16.

☞ Confessio.

In hoc loco suspecta est nota, in odium confessionis auricularis.

Iob. Cap. 4.

☩ Solum Deum iustum, omnes homines iniquos.

Hæc propositio erronea est, quia contra scripturam quæ multos appellat iustos.

Cap. 9.

☩ Hominis iustitiam esse nullam apud Deū.

Hæc propositio falsa est & hæretica, cum neget iustitiam operum humanorum,

Cap. 12.

☩ Negat hominum merita æstimari apud Deum.

Hæc a parte falsa est, & hæretica.

Cap. 16.

☩ Docet Deum iuxta suam voluntatem non nostra merita hic punire.

Hic titulus si loquatur vniuersaliter, falsus est & reiiciendus. Interdum enim in hoc seculo propter demerita punit Deus.

Cap. 31.

☩ Iob vult hominibus fortunam ex prouidentia Dei esse, non ex suis meritis.

Hæc propositio negans bona temporalia aliquando dari hominibus propter merita, falsa est, cum sacra scriptura multos referat, memorereq; bona temporalia propter sua opera a Deo recepisse. Falso ergo tribuit Iob prædictam sententiam.

Psalms. 17.

☩ Puritas Christi quæ & nostra facta est.

Hæc propositio & si vera sit iuxta sensum catholicum, iuxta sensum tamen hæreticorum, duplicem continet errorem. Primus est qui asserit homines iustos & puros, non per puritatem aut iustitiam propriam quæ illis in hæreat, esse iustos, sed per iusticiam Christi, illis (vt hæretici aiunt) imputatam. Alter error in hac propositione latens, est, qd opera nostra nihil ad purificandum aut iustificandum hominem, conducant.

Pfal. 31.

¶ Docet quanta sit istius hominis felicitas, qui
assequutus sit per fidem veniam peccatorum

Hæc propositio si soli fidei tribuat veniam peccatorum, est hæretica.

Pfal. 33.

¶ Peccata non imputat Deus sanctis suis.

Hæc propositio iuxta sensum hæreticorum, est hæretica. Dicunt enim iu-
stum semper esse in peccato, & in omni opere peccare, sed non imputa-
ri a Deo.

Pfal. 36.

¶ Fideles non derelinquuntur a Deo.

Hæc propositio falsa est & hæretica, quamvis hæc sit vera, iusti non dere-
linquuntur a Deo. Et hinc constat falso hæreticos & ex industria, sem-
per vertere fidem pro iusto.

Pfal. 43.

¶ In solo Deo sperandum, qui solus saluat
propter se ipsum.

Huius propositionis secunda pars, est vt illa: 4. Reg. cap. 19. propter se.
ipsum & propter promissiones suas saluat Deus.

Pfal. 54.

¶ In tribulationibus omnia Deo cōmittenda.

Hæc propositio est suspecta, quod videatur reiicere omnem prudentiam
& industriam humanam.

Pfal. 63.

¶ Christus satisfactio pro peccatis.

Hæc propositio vera est & catholica, cæterum in sensu hæreticorum, q̄
scilicet opera nostra non sint satisfactoria pro peccatis, est hæretica.

Pfal. 80.

¶ Qui Deo credit in nullo alio fidet.

Hæc propositio cum aperte tollat inuocationem & auxilium sanctorum,
est erronea.

Pfal. 88.

¶ Peccatores punit saluaturus quidem Deus, sed
tantum propter suam misericordiam.

Hæc propositio si per eam negare vident hæretici, opera nostra esse meri-
toria salutis æternæ, est hæretica.

¶ Canit quam tutus agat liberq; a malis vni
uersis, qui Deo se sola fide cōmiserit.

Hæc vera est, sed suspecta, q; innuat tantam fidei certitudinem, quæ omni
no excludat timorem, & prorsus a malis spiritualibus reddat liberum, præ
sertim cum in textu nulla sit mentio de fide.

Psal. 93.

¶ Misericordiæ Dei dono fidelis non perit
cum infideli.

Hæc propositio suspecta est, quia non distinguit fidelem a iusto: nec ius-
tum ab iniusto nisi per hoc q; iniusto iuratur peccatū, non autem iusto.

Ibidem.

¶ Solus Deus adiutor & saluator.

Hæc propositio quatenus dicit solum Deum adiutorem suspecta est, q; vi-
deatur tollere sanctorum & iustorum auxiliā.

Psal. 141.

¶ Fide liberabimur.

Hæc propositio catholica est, verum si intelligatur q; sola fides sine operi-
bus iustificat, est hæretica. In quem sensum detorquent illam hæretici,
vt illa Abraham fide iustus, Genes. 15.

Proverbiorum. Cap. 5.

¶ Propriis laboribus vult Deus nos viuere.

Hæc propositio est vt illa Deuter. 15. prohibetur mendicitas.

Ecclesiastes. Cap. 9.

¶ Per iustiam operum nescit homo, an odio
vel amore dignus sit.

Praua interpretatio loci, in odium operum humanorum. Nam & si per
iustitiam operum, nemo sciat an odio vel amore dignus sit, tamen nec per
iustitiam fidei, quod illi latenter significant.

Cap. 11.

¶ Omnia committenda diuinæ prouidentiae.

Hæc propositio catholica est, si tamen per eam tollunt humanam indu-
striam hæretica est.

Ibidem.

¶ Omnia a Deo.

Hæc propositio vera est, & catholica: sed inde colligere, mala culpæ esse a Deo, vt hæretici colligunt, est hæretica.

Sapientia. Cap. 13.

**¶ Quam vane student, qui in creaturis quæ-
runt diuinitatem, & fatue adorant preces por-
rigentes.**

Hæc propositio vera est, sed cauenda est hæreticorum malitia per, hoc significantium non esse ad sanctos fundendas preces.

Ecclesiastici. Cap. 11.

¶ Ab externis nemo iudicandus.

Si per externa intelligantur opera exteriora, vt intelligunt hæretici, propositio est erronea.

Cap. 39.

¶ Malis omnia in malum cooperantur.

Hæc propositio erronea est. Nam malorum opera bona, in bonum eis cooperantur, & ad multa iuuant.

Ibidem.

¶ Bona bonis profunt, malis autem etiam bona sunt mala.

Huius propositionis secunda pars est erronea.

Esaia. Cap. 1.

¶ Execratur dominus peccatæ iudævna cum sacrificiis.

Hæc propositio quo ad secundam partem suspecta est, q̄ videatur damna re sacrificia, ceremonias, & exteriorem cultum.

Esa. Cap. 8.

¶ Fiducia in Deo, non in humano auxilio.

Hæc propositio suspecta est, quis videtur tollere inuocationes & auxilia sanctorum.

Cap. 25.

**¶ Fideles impiis iudæ ismaclatis, quibus inuolu-
ti sunt multis malis, seruabuntur per Christum.**

Hæc propositio temeraria est & erronea, vniuersam salutem soli fidei tribuens.

Cap. 28.

¶ **Christus credentibus salus.**

Hæc propositio est vt illa, Gene. 15. fides iustificat.

Cap. 30.

¶ **A creaturis auxilium petentes decipiuntur.**

Hæc propositio in sensu hæreticorum scilicet q̄ non sint inuocandi sancti, erronea est.

Similis est illa quæ in aliis impressionibus in hoc loco habetur, Irascitur Deus si præter ipsum humano consilio siue auxilio innitamur atq; ideo eadem censura est plectenda.

Cap. 43.

¶ **Nulla in nobis iustitia.**

Hæc propositio falsa est & hæretica, cum tollat prorsus iustitiam operum humanorum, & omnem iustitiam nobis inhærentem.

Ibidem.

¶ **Soli Deo fidendum,**

Hæc propositio suspecta est q̄ videatur negare orandos esse sanctos.

Cap. 45.

Deus cum sit creator omnium ipse solus est inuocandus.

Hæc propositio est erronea, cum tollat inuocationem sanctorum.

Ibidem.

¶ **Christus iustitia nostra, & in aliis Bibliis, Deus iustitia & fortitudo nostra.**

Hæc propositio vera est: qui tamen per illam volunt tollere iustitiam nobis inhærentem, aut iustitiam operum humanorum, errât, vt in illa Psal. 17. Puritas christi & c.

Ibidem.

¶ **In Hypocritas qui se externis operibus sanctificant.**

Hæc in sensu hæreticorum scilicet q̄ bona opera exteriora sint Hypocritis, & reddant operantem hypocritam, erronea est.

Cap. .46.

¶ **Execratur culturam Imaginum insensibilium dominus.**

Hæc propositio deriuata ad legem nouam, est erronea, cum tollat uenerationem Imaginum.

Cap. 51.

¶ **Aufer timorem humanum a fidelibus.**

Hæc propositio suspecta est, q̄ illum errorem præse ferat, uidelicet tantâ esse fidei certitudinem ut omnem timorem excludat.

Cap. 53.

¶ **Christus iustitia nostra,**

Hæc propositio iam superius annotata est. cap. 45.

Cap. 58.

¶ **Elidit dominus Iudæorum præsumptionē, qua confidebant legis scientiæ, orationi, ieiunio, sabbato, & diuino cultui.**

Suspecta annotatio in odium ceremoniarum & operum exteriorum.

Ibidem.

¶ **Instigat prædicatores, ut libere hypocrisim humanorum operum redarguant.**

Hæc propositio est ut illa, in hypocritas qui se in externis operibus sanctificant Esaiæ. 45. & ideo eadem censura est notanda.

Hieremias. Cap. 7.

¶ **Iubet Hieremias annuntiare populo uerbū domini, confidenti in externo templi cultu nihil iuuante.**

Hæc propositio erronea est, cum asserat externas ceremonias & exteriorum cultum nihil iuuare.

Ibidem.

¶ **Prohibet dominus orare pro populo.**

Hæc propositio cum uniuersaliter significet non esse orandum pro populo, erronea est, & contra morem Ecclesiæ & sanctorum, & calumniam infert textui sacro, qui solum prohibet pro populo Iudaico orare, quia obstinatus erat.

Cap. 8.

¶ Inuitat eum Dominus ad resipiscenciam.

Perperam heretici poenitentiae nomen mutant in resipiscenciam, quae definiunt esse vitae mutationem, aut emendationem sine dolore peccatorum praeteritorum. Et haec censura deseruiat vbicunq; poenitentiae nomen mutatur in resipiscenciam.

Cap. 14.

¶ Neq; ieiunia, nec victimae obstinatis proffunt.

Haec propositio falsa est & erronea, cum profint illis, tum ad bona temporalia, tum vt conuertantur a peccatis.

Baruch. Cap. 2.

¶ Vera Christianorum confessio.

Haec propositio suspecta est, in illo loco posita, quia latenter tollit confessionem auricularem, quam haeretici tollunt.

Ezechiel. Cap. 14.

¶ Contemptores verbi sui decipit interdum Deus.

Haec propositio est vt illa, 3. Reg. cap. 22. Deus per spiritum erroris in ore pseudoprophetarum seducit interdum eos qui verbum suum oderunt & ideo eadem censura notanda.

Ibidem.

¶ Iusti non liberabunt impios a malis immis-
sis, sed ipsi iusti tantum in sua iusticia salua-
buntur.

Haec propositio falsa est & erronea, cum saepe iustorum orationibus peccatores liberentur ab immisissis malis.

Cap. 33.

¶ Impio resipiscenti antea cta peccata non imputantur.

Haec propositio si intelligatur de imputatione ad penam temporalem, vt haeretici intelligunt, ex hoc tollentes purgatorium, est erronea.

Danielis. Cap. 9.

¶ Vera confessio.

Hæc annotatio est vt alia quæ habetur Baruch. 2.

Osee. Cap. 9.

¶ Malorum sacrificia displicent Deo.

Hæc propositio si intelligatur q̄ Deus reprobet peccatorum sacrificia, aut q̄ nolit ea fieri. est erronea.

Abacuc. Cap. 2.

¶ Iustus ex fide viuuit, & impius vbiq; per fide agit.

Hæc propositio quo ad secundam partem erronea est, cum aperte asserat peccatorum opera nihil profus valere.

Zachariæ. Cap. 7.

¶ Ieiunia absq; operibus misericordiæ nihil esse.

Hæc propositio falsa est & erronea, atq; in odium Ecclesiastici ieiunii annotata.

Cap. 14.

¶ Omnia sancta in ecclesia Dei, & impii ex ecclesia pellendi.

Huius propositionis vtraq; pars, est erronea, cum aperte excludat peccatores ab ecclesia.

Mathei. Cap. 8.

¶ Qui sine operibus est Christi non est.

Hæc propositio si intelligatur non esse Christi per gratiam, vera est, Cæterum in sensu hæreticorum, scilicet q̄ non sit membrum ecclesiæ per fidem, erronea est.

Cap. 9.

¶ Paralyticus fide sanatur a corporis infirmitate & a peccatis.

Hæc propositio eadem censura plectenda est, qua illa, Abraham fide iustus Gene. 15, cum sentire videatur fidem solam sanare a peccatis.

Ibidem.

¶ Fide sanatur mulier, Cæci duo fide in Christum sanantur.

Hæc propositiones si intelligantur de sanitate spiritali, ad quam malitiose videntur alludere hæretici, eadem censura notandæ sunt qua illa Gene. 15, fides iustificat. Eædem propositiones habentur, c. 16. & 20. & sicubi alibi repertæ fuerint, eadem censura plectantur.

Cap. 11.

¶ Exprobat Dominus ciuitatibus quæ non crediderunt.

Hæc propositio, cum textus loquatur de non agentibus penitentiam, prauè mutat non penitentes in non credentes, vel in infideles.

Cap. 12.

¶ Iudæi fide puri.

Hæc propositio est vt illæ. Math. 9. fide sanatur mulier : cæci duo fide in christum sanantur.

In titulo. Cap. 15.

¶ Traditiones humanæ & ciborum delectus reiciuntur.

Hæc propositio hæretica est & erronea, cum tollat leges ecclesiasticas ieiunia præcipientes, & certum ciborum genus interdicentes.

Cap. 19.

¶ Vxor ob solam fornicationem dimittenda.

Hæc propositio si intelligatur quo ad vinculum, erronea est.

Cap. 20.

¶ Operariorum æquale præmium. Id est æquale in vinea Domini operantibus datur præmium.

Hæc propositio suspecta est, q̄ videatur tollere merita operum, atq; adeo inæqualitatem meritorum.

Cap. 22.

¶ Vestis nuptialis fides.

Hæc propositio erronea est, q̄ tribuat fidei quod est charitatis.

Marc. Cap. 10.

¶ Vxor ob solam fornicationem dimittenda.

Hæc propositio in hoc loco præter textum Marci est, & si intelligatur quo ad vinculum, est erronea.

Lucæ. Cap. 4.

¶ Vita in verbo Dei.

Hæc propositio vera est & catholica, sed suspecta, q̄ latenter indicet, si-
dem solam verbi Dei, ad vitam sufficere.

Ioannis. Cap. 1.

¶ Filii Dei qui christo credunt.

Hæc propositio catholica est, in prauum tamen & erroneum sensum de-
sorta ab hæreticis, q̄ fides sola faciat filium Dei.

Cap. 3.

¶ Fides vita æterna.

Hæc propositio catholica est, verum perperam interpretata ab hæreticis,
q̄ sola fides ad vitam æternam sufficiat. Eadem propositio habetur, cap.
4. & 5. & 11.

Cap. 15.

¶ Opera nulla sine fide.

Hæc propositio falsa est, cum tollat operamoraliter bona.

Ibidem.

¶ Opera a Deo.

Hæc propositio catholica est, sed per eam male intellectum est ab hæreti-
cis, q̄ bona opera sint a solo Deo.

Cap. 17.

¶ Sanctitas Christi nostra.

Hæc propositio eadem censura castiganda est, qua illa, psal. 17. Puritas
Christi, quæ & nostra facta est.

Actuum. Cap. 10.

¶ Remissio peccatorum fides.

Hæc propositio vera est, sed in sensu hæreticorum q̄ sola fides in Chri-
stum sufficiat ad remissionem peccatorum, erronea est.

Ad Roma, Cap. 4.

¶ Fides iustificat, non opera.

Hæc propositio hæretica est, cum significet solas fide iustificari hominem
& opera non requiri.

Ibidem.

¶ Abraham fide iustus, Et Abraham quo modo fide iustus, Et fidei iustitia,

Quæ omnes propositiones eadem Censura notandæ sunt, qua illa, Ge. ne. 15. Nam si per eas intelligatur q̄ sola fides sine operibus iustificat, hæreticæ sunt.

Cap. 10.

¶ Iudæi diuinam ignorantés iustitiam, quæ ex fide est, a gratia Dei exciderunt.

Hæc propositio est eadem censura notanda, qua proxime precedentes.

Ad Corinth. 1. Cap. 4.

¶ Nemo iuxta exteriorem hominem iudicandus.

Hæc propositio erronea est, quia tollit iudicium humanum.

Cap. 6.

¶ Christianus non debet litem intendere proximo.

Hæc propositio erronea est.

Ibidem.

¶ Iniuriæ & damna Christianis ferenda.

Hæc propositio duplici ratione suspecta est. Nam primo indicat non esse resistendum Turcis, aut aliis infidelibus, cum bella christianis inferunt, vt Lutherus docuit. Deinde non licere christianis, apud iudicē aut res suas reperere, aut iniurias persequi, quod etiam Lutherani docent, in vtraq̄ parte turpiter errantes.

Ad Corinth. 2. Cap. 1.

¶ Sancti sunt qui Christo fidunt.

Hæc propositio erronea est quatenus sensum habet vniuersalem, q̄ sola fides seu fiducia in christum reddat homines sanctos.

Ad Galatas. Cap. 2.

¶ Viuere in fide, & cap. iii. & v. Ex fide iustitia. Ex fide iustitia non ex lege.

Hæc omnes propositiones eadem censura notandæ sunt, qua illa propositio. Fides iustificat. Nam si per illas intelligatur, q̄ sola fides sine operibus iustificat, hæreticæ sunt.

Ad Philipen

Ad Philippenses. Cap. 3.

¶ Præter cognitionem vnius Christi, omnia
nihil facit Paulus.

Hæc propositio suspecta est, quia videtur tollere valorem charitatis, & oporum, & solam fidem magnificare.

Ad Thessaloni. 1. Cap. 1.

¶ Gratiarum actio propter fidem a Deo datā,
Cum Paulus loquatur etiam de spe, & charitate, aliisque bonis operibus,
præ in hoc loco annotatur sola fides.

Cap. 4.

¶ Mortui non lugendi.

Hæc propositio negans licitum esse lugere mortuos falsa est, & contra morem sacræ scripturæ.

Cap. 5.

¶ Dies iudicii piis non formidandus.

Hæc propositio erronea est, cum aperte significet tantam fidei certitudinem quæ omnino timorem excludat.

Ad Thessa. 2. Cap. 1.

¶ Pœna in credulis Evangelio.

Maliciose annotata propositio, cum textus loquatur etiam de non obedientibus Evangelio. Et ita videtur innuere omnes inobedientes esse incredulos, quod est hæreticum.

Cap. 3.

¶ In eos qui non laborant manibus.

Hæc propositio eadem Censura castiganda est, qua illa Deute. 15. Prohibetur mendicitas.

Pri. a Ad Thimothe. Cap. 1.

¶ Lex non iusto sed impio data.

Hæc propositio est vera, qui tamen per illam docent, quæ iustus non sit subditus legibus, errant.

Ad Titum. Cap. 2.

¶ Fide mundatos opera sequuntur.

Quod dicitur fidem mundantem sequi opera, hæresis est noua, tribuens soli fidei, quod charitati etiam est tribuendum.

Ad Hebræos. Cap. 6.

D

**¶ Deficientes a fide nulla alia hostia expiantur
q̄ Christi.**

Hæc propositio vera est. Verum suspecta: q̄ videatur negare opera nostra
ad iustificationem concurrere.

Ad Hebræ. Cap. 10.

¶ Oblatio Christi sola pro peccatis.

Hæc propositio duplici ratione suspecta est. Primo quia videtur docere,
missam non posse pro peccatis offerri, vt hæretici horum temporum per-
niciosissime errantes docent. Deinde videtur omnino excludere opera
nostra satisfactoria.

Ibidem.

**¶ Sacrificia omnia reiciuntur præter so-
lum Christum.**

Cum Paulus loquatur de sacrificiis veteris legis, male detorquetur tex-
tus scripturæ sacræ ad nouam, vt priuata sacrificia, & oblationes excludat
quod hæreticum est.

Ibidem.

¶ Reicientes Christum nulla hostia purgātur.

Hæc propositio suspecta est: quia innuere videtur, q̄, qui fidem amiserūt
non possunt eam recuperare: quod est aperte hæreticum.

Cap. 12.

**¶ Accedendum ad Christum qui solus est
audiendus.**

Huius propositionis secunda pars suspecta est, cum videatur innuere, nec
audiendam ecclesiam, nec recipiendam doctrinam sanctorum.

Iacobi. Cap. 2.

¶ Per opera fidem iudicari.

Hæc propositio suspecta est, q̄ ad illud spectare videatur opera solum ostē-
dere fidem, & nihil conferre ad iustificationem, nec ad promerendam glo-
riam, quod hæreticum est.

Ibidem.

¶ Fides sine operibus non est fides.

Hæc propositio cum alludat ad hæreticorum errorem, q̄ in peccatoribus
post peccatum nulla maneat fides, aut quæ manet, non esse veram fidem,
falsa est & erronea.

Ibidem.

¶ **Abrahe opera per fidem. Raab opera per fidē.**

Vtraq; propositio suspecta est, q̄ videatur opera bona principaliter tribuere fidei tanq; formæ, cum hoc sit potius charitatis.

Prima Ioannis. Cap. 5.

¶ **Nasci ex Deo, est habere fidem in Christū.**

Hæc propositio vera est, & catholica, sed in sensu hæreticorum q̄ sola si des filium Dei faciat, est hæretica.

¶ **O**mnēs hi errores continentur in marginibus, aut in Titulis capitulorum in varijs Biblijs annotati, qui abradendi sunt, vt in fronte huius Censuræ decretum est.

Et præter hanc Censuram generalem, oportuit alteram peculiarem addere in Bibliam quæ impressa est Lutetiæ sub mediocri forma in officina Roberti Stephani cum duplici translatione vulgata, & noua, & cum scholijs Vatabli. Anno 1545.

De hac igitur Biblia imprimis censemus totum nouum Testamentum esse omnino refecandū, reiciendumq; propter plurimos errores qui illi scholijs sunt inserti. Nam Testamentum vetus paucissimos errores continet, ac sub his verbis quæ catholicum sensum facile admittant. Qua propter eius scholia permittimus, presertim viris doctis, quibus plurimum prodesse possunt: sed ne rudes, & illiterati decipiantur, pauca quædam hic notare volumus, quæ suspicionem aliquam hæresis præbere poterant.

Genesis. Cap. 15. numero. 13.

¶ **Et reputauit ei illam ad iustitiam, illam subaudi fiduciam, idest ob eam credulitatem, qua creditur Deo liberos promittenti: iustus apud ipsum Deum habitus est.**

Hæc expositio eadem suspicionem laborat, qua propositio illa, Abraham fide iustus. Ad hæc fidem vertit infiduciam.

Esaïæ. Cap. 63. numero. 5.

Ego sum, qui nuper prædicabam cum viuerē in mundo, iustitiam, & eam quidem quæ est per fidem in me.

Hæc propositio est vt illa ad Rom. 4. fides iustificat.
Hieremiæ, Cap. 31. numero. 63.

¶ Fædus nouum facile est, leue, beneuolentiæ
& securitatis plenum, nan continet illam ma-
gnificam promissionem salutis, & remissio-
nis peccatorum, quam cõsequuturi sunt, qui
in Christum crediderint.

Hæc suspecta est sicut illa, fides iustificat.

Osee. Cap. 2. numero. 45.

¶ Per iustitiam idest per fidem, qua iustificã-
tur homines,

Hæc propositio eandem cum præcedentibus suspicionem affert.

¶ **N**oua Testamenta separtim a Bibliis excusa eadem generali
Censura emédentur in quibuscunq; locis deprauata fuerint.

✠ Censura prohibens Bibliam impræssam ✠
Basileæ apud Ioannem Oporinum. An-
no, M. D. Liiii. Mense Martio. Seba-
stiano Castellionæ interprete.

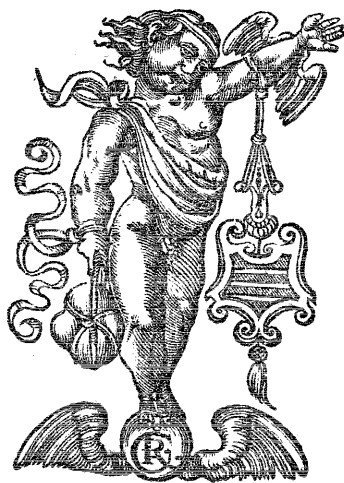

AM iam erat in manu tuas formulis excussa;
tradenda, optime lector, hæc nostra Censura,
qua decreuimus sacrorum Bibliorum volumi-
na alicubi hæreseos labe, aut eius suspicionem
deprabata, munienda, ne cui post hac per igno-
rantiam impingere contingat. Cum ad nos delata est,
noua quedam traslatio. Sebastiano Castalione interprete
apud Ioannem Oporinum, Basileæ excusa. Anno a Chri

to nato, M. D. liiij. Mense Martio: quam ne temere va-
gari permitteremus, & horum temporum calamitas mon-
nuit, & assiduamuneris nobis demandati cura postulabit
Et vt diligentius, oculatiuscq; quid de ea statuendum esset
discuteremus, vel titulus ipse traslationis exegit, intelligē-
tes nimirum nullum perniciosiorem lapsum inueniri pos-
se, q̄ qui textui insertus sacrarum litterarum auctoritate
tueatur, quod malum (vt iam te monuimus) deus hac ten^o
ab alioquū deprabatis Bibliis auertit, quousq; libuit huic
Sebastiano sic vertere, vt præter hæreses in quas aliquan-
do in suis additionibus incidit, in textu autem non raro il-
lis faueat, alicubi vero sic consulto transferre videtur, vt
infrma reddat fundameta quibus axiomata Christiana,
et religioni q̄ necessaria nituntur, ita redens sacrarum lit-
terarum testimonia quibus illa astruxerunt antiqui pa-
tres ab initio nascentis ecclesie vsq; in presentem diem, vt
nihil illis fauere videantur: teo forsam animo (vt suspicari
licet) vt diruto fundamento, ruat quæ superponitur
structura. Adde q; mirum in modum delectatur poetarum
& historiographorum stilo vocibus nimium exquisitis,
ac proinde obscuris, ornato, indigno sane multoties dibi-
næ scripturæ pondere & magestate. Et quod minus feren-
dum est, q; dum vnicum eius studium institutumq; esse vi-
deatur, vt in nulla re conuenientem cum nostra editione
translationem edat, frequenter inusitatis vocibus & pe-
regrino sermone labefactat vim atq; et ergiam magnifici
cuiusdam sensus, quem recepta iam in vsu verba præsele-
ferre intellexerunt viri non minus pii q̄ eruditi, qui diu

In sacris literis nō sine magna reipublicę christianę utilitate versati sunt. Quamobrē peritorū virorū nec dubiæ fi dei consilio vsi, indignam esse censuimus quæ manibus christianorum libere contrectetur, quæ quis non negemus inueniri aliqua quæ sine periculo legi possent, sed nō sunt tanti momenti, vt arbitremur magna utilitate carituros studiosos, si ea caruerint, quim potius iudicaremus nō par uam erroris ansam nos præstitisse, nisi prohibuissem⁹ sicut per hoc nostrum edictum prohibemus,

Ingenium volitat,

Paupertas deprimat ipsum.